

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات مشاوره‌ی روان‌پزشکی برای بیماران بستری

به سفارش:

اداره استانداردسازی و تدوین راهنماهای بالینی

دفتر ارزیابی فن آوری، استانداردسازی و تعرفه سلامت

مرداد ماه ۱۳۹۵

تالیف کنندگان به ترتیب حروف الفبا:

دکتر همایون امینی (روان‌پزشک-استاد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران-عضو هیئت‌ممتحنه‌ی دانش‌نامه‌ی تخصصی رشته روان‌پزشکی)
دکتر سامان توکلی (روان‌پزشک-دبیر انجمن علمی روان‌پزشکان ایران)
دکتر احمد جلیلی (روان‌پزشک-رئیس انجمن علمی روان‌پزشکان ایران)
دکتر امیر شعبانی (روان‌پزشک-استاد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران-عضو هیئت‌ممتحنه‌ی دانش‌نامه‌ی تخصصی روان‌پزشکی)
دکتر عالیا شکیبا (روان‌پزشک-استادیار دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران)
دکتر مجید صادقی (روان‌پزشک-استاد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران-عضو هیئت‌مدیره انجمن علمی روان‌پزشکان ایران)
دکتر فرید فدایی (روان‌پزشک-دانشیار و مدیر گروه روان‌پزشکی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی)
دکتر احمد علی نوربالا (روان‌پزشک-استاد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران-دبیر هیئت‌ممتحنه‌ی دانش‌نامه‌ی تخصصی روان‌پزشکی)

ناظران ستاد وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

دکتر علیرضا اولیایی منش، دکتر مجید داوری، دکتر آرمان زندی، دکتر آرمین شیروانی، مجید حسن قمی، دکتر عطیه صباغیان پی‌رو،

دکتر مریم خیری، دکتر بینا لشکری، مرتضی سلمان ماهینی

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

الف) عنوان دقیق خدمت مورد بررسی (فارسی و لاتین):

مشاوره‌ی روان‌پزشکی برای بیماران بستری

کتاب ارزش نسبی خدمات سلامت. ویراست ۱۳۹۴			
ارزش نسبی	شرح کد	کد ملی	
۹	مشاوره‌ی روان‌پزشکی برای بیماران بستری، شامل مصاحبه و معاینه‌ی تشخیصی، اقدامات حفاظتی و مداخله در بحران و انتقال بیمار به بخش، در صورت لزوم	۹۰۰۰۴۶	#

ب) تعریف و تشریح خدمت مورد بررسی :

۱. مشاوره‌ی روان‌پزشکی برای بیماران بستری در بخش‌های روان‌پزشکی، عمومی، ویژه یا اورژانس بیمارستان‌ها، بر اساس درخواست پزشک معالج برای ارزیابی وضعیت روانی آنان و مداخلات لازم، توسط روان‌پزشک، انجام می‌شود.
۲. در صورتی که روان‌پزشک معالج در بخش روان‌پزشکی به دلیلی نیاز به مشاوره با روان‌پزشک دیگر داشته باشد، می‌تواند برای بیمار درخواست مشاوره کند.
۳. مشاوره‌ی روان‌پزشکی مبتنی است بر مصاحبه‌ی تخصصی و حرفه‌ای با بیمار توسط روان‌پزشک که با رعایت ملاحظات و دقایق علمی مرتبط با آن انجام شده و مرور نظام‌مند اجزای مختلف روانی و ذهنی بیمار را دربر می‌گیرد، و شامل اخذ شرح حال از خود بیمار و بررسی حوزه‌ها و کارکردهای مختلف روانی و ذهنی بیمار است.
۴. این خدمت شامل اجزای زیر است:

- حضور در بخش بستری و صحبت با مسؤول پرستاری بخش و کسب موافقت برای رفتن بر بالین بیمار
- درخواست پرونده‌ی بیمار مورد مشاوره و مطالعه‌ی کامل پرونده‌ی بیمار
- صحبت با پزشک معالج بیمار یا دستیار یا حداقل پرستار بیمار
- مشاهده‌ی کاردکس دارویی بیمار به منظور مشاهده‌ی داروهای تجویزی و احتمال تداخل‌های دارویی

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

- اخذ شرح حال:

- بیماری فعلی جسمی
- مشکل روان پزشکی فعلی
- پیشینه‌ی روان پزشکی
- پیشینه‌ی بیماری‌های جسمی
- پیشینه‌ی خانوادگی بیماری
- ارزیابی شخصیتی

- معاینه‌ی وضعیت روانی (mental status examination):

- ارزیابی ظاهر و رفتار
- ارزیابی خلق و عاطفه
- ارزیابی فرم و محتوای تفکر
- ارزیابی ادراک
- ارزیابی هشیاری و جهت‌یابی
- ارزیابی حافظه
- ارزیابی توجه و تمرکز
- ارزیابی قضاوت
- ارزیابی بصیرت

- پیش‌نهاد برنامه‌ی درمانی

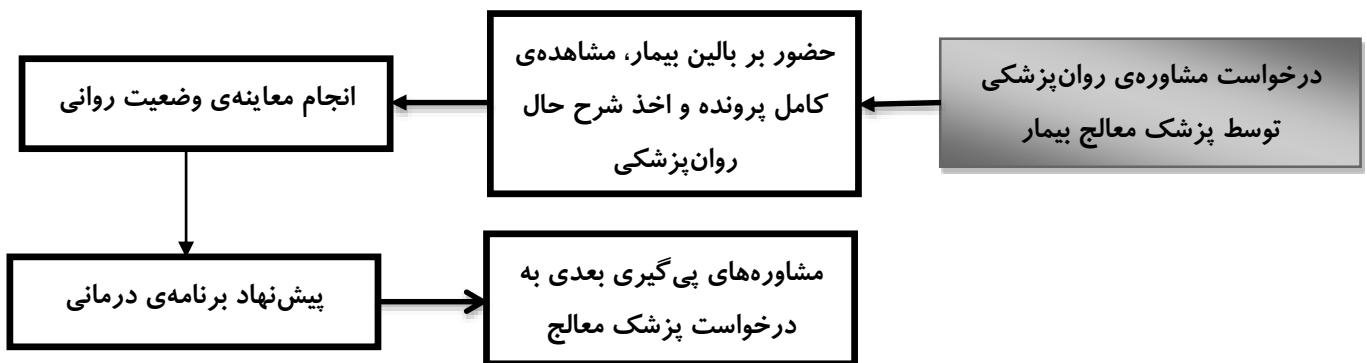
- درمان (دارویی، روان‌درمانی و ...) در بخش فعلی
- توصیه و آموزش لازم احتمالی به پزشک معالج و کارکنان بخش

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

- نوشتن پاسخ مشاوره شامل علت درخواست مشاوره، تشخیص جسمی، نکات بارز در سلبقه‌ی شخصی و خانوادگی بیمار، نکات عمده در معاینه‌ی وضعیت روانی، ذکر تشخیص روان‌پزشکی و اقدام‌های پیشنهادی دارویی و روان‌درمانی، و نیز پی‌گیری‌های بعدی
- انتقال به بخش روان‌پزشکی و انجام مداخلات تشخیصی و درمانی روان‌پزشکی لازم، در صورت صلاح‌دید روان‌پزشک مشاور و موافقت پزشک معالج فعلی.

ج) طراحی گام به گام فلوچارت ارائه خدمت:

در مواردی که بنا به تشخیص پزشک معالج نیاز به انجام مشاوره‌های پی‌گیری بعدی باشد، مراحل فوق مجدداً انجام شده و با رعایت استانداردهای این خدمت، با همین کد گزارش و ثبت می‌شود.

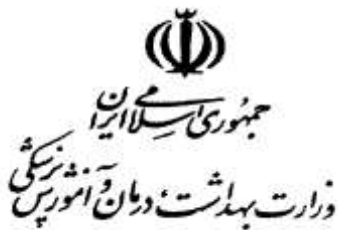
د) فرد/افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز (Order) خدمت مربوطه و استاندارد تجویز:

(با ذکر عنوان دقیق تخصص و در صورت نیاز ذکر سوابق کاری و یا گواهی‌های آموزشی مصوب مورد نیاز. در صورت ذکر دوره آموزشی باید مدت اعتبار دوره‌های آموزشی تا بازآموزی مجدد قید گردد):

۱. روان‌پزشک

۲. دستیار روان‌پزشکی (منحصراً در مراکز آموزشی دانشگاهی و با نظارت عضو هیأت علمی یا روان‌پزشک دیگر در آن

مرکز)

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

هـ) ویژگی های ارائه کننده اصلی صاحب صلاحیت جهت ارائه خدمت مربوطه:

(با ذکر عنوان دقیق تخصص و در صورت نیاز ذکر سوابق کاری و یا گواهی های آموزشی مورد نیاز. در صورت ذکر دوره

آموزشی باید مدت اعتبار دوره های آموزشی تا بازآموزی مجدد قید گردد):

* بر اساس تایید معاونت آموزشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و انجمن مربوطه دوره آموزشی معتبر تدوین،

تصویب و قابل ارائه می باشد و ارائه دهنده خدمت (پزشک و پرستار) صرفاً پس از گذراندن دوره مذکور اجازه ارائه خدمت

مورد نظر را خواهند داشت.

**ارائه خدمت صرفاً توسط گروه های نامبرده قابل قبول است و در صورت ارائه توسط افرادی غیر از گروه های نامبرده

تخطی از استاندارد خدمت محسوب می شود.

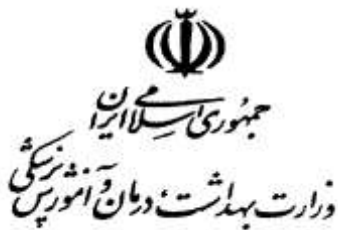
۱. روان پزشکی

۲. دستیار روان پزشکی (منحصراً در مراکز آموزشی دانشگاهی و با نظارت عضو هیأت علمی یا روان پزشک دیگر در آن

مرکز)

و) عنوان و سطح تخصص های مورد نیاز (استاندارد) برای سایر اعضای تیم ارائه کننده خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	تعداد مورد نیاز به طور استاندارد به ازای ارائه هر خدمت	فرمول محاسباتی تعداد نیروی انسانی مورد نیاز	میزان تحصیلات مورد نیاز	سابقه کار و یا دوره آموزشی مصوب در صورت لزوم	نقش در فرایند ارائه خدمت
۱	—	—	—	—	—	—

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

(ز) استانداردهای فضای فیزیکی و مکان ارائه خدمت: (در صورت نیاز به دو یا چند فضای مجزا با ذکر مبانی محاسباتی

مربوط به جزئیات زیر فضاها بر حسب متر مربع و یا بر حسب بیمار و یا تخت ذکر گردد):

۱. این خدمت می‌تواند در عرصه‌های بستری (بخش عمومی، ویژه یا اورژانس) انجام شود.

۲. انجام این خدمت در شرایط بستری، حتی‌المقدور در فضای خصوصی و به طور انفرادی و بدون حضور افراد دیگر انجام می‌شود.

- در موارد لزوم و برای کسب اطلاعات تکمیلی، با تشخیص پزشک ارایه‌دهنده‌ی خدمت و با لحاظ کردن شرایط حرفه‌ای مرتبط، در تمام یا بخشی از جلسه ممکن است افرادی از خانواده، بستگان یا همراهان بیمار نیز حضور داشته باشند.

- در موارد لزوم که ممکن است بیمار رفتار تکانشی داشته باشد یا به دلایل دیگری لازم باشد، با تشخیص پزشک ارایه‌دهنده‌ی خدمت و با لحاظ کردن شرایط حرفه‌ای دیگر، برای حفظ امنیت و شرایط مناسب جلسه، ممکن است افرادی دیگر و ترجیحاً از پرسنل حراست یا پرستاری بیمارستان یا درمانگاه، در جلسه حضور داشته باشند.

- در حالتی که بیمار در خروج از تخت و رفتن به اتاق خصوصی برای مصاحبه مشکل داشته باشد، این خدمت می‌تواند بر بستر بیمار ارایه شود.

(ح) تجهیزات پزشکی سرمایه ای (و یا اقلام اداری) اداری و به ازای هر خدمت: (ذکر مبانی محاسباتی تجهیزات مورد

نیاز بر حسب بیمار و یا تخت):

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

ردیف	عنوان تجهیزات	انواع مارک های واجد شرایط	شناسه فنی	کاربرد در فرایند ارائه خدمت	متوسط عمر مفید تجهیزات	تعداد خدمات قابل ارائه در واحد زمان	متوسط زمان کاربری به ازای هر خدمت	امکان استفاده همزمان جهت ارائه خدمات مشابه و یا سایر خدمات
۱								

ط) داروها، مواد و لوازم مصرفی پزشکی جهت ارائه هر خدمت:

ردیف	اقلام مصرفی مورد نیاز	میزان مصرف (تعداد یا نسبت)	مدل / مارک های واجد شرایط (تولید داخل و خارج)
۱			

ی) عنوان خدمات درمانی و تشخیصی طبی و تصویری جهت ارائه هر واحد خدمت: (به تفکیک قبل، بعد و حین ارائه خدمت مربوطه در قالب تأیید شواهد جهت تجویز خدمت و یا پایش نتایج اقدامات):

ردیف	عنوان خدمت پاراکلینیکی	تخصص صاحب صلاحیت جهت تجویز	شناسه فنی خدمات	تعداد مورد نیاز	قبل، حین و یا بعد از ارائه خدمت (با ذکر بستری و یا سرپایی بودن)
۱					

ک) ویزیت یا مشاوره های لازم جهت هر واحد خدمت: (سرپایی و بستری):

ردیف	نوع ویزیت/مشاوره تخصصی مورد نیاز	تعداد	سرپایی/ بستری
۱			

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

- در صورت نیاز به انتقال و بستری بیمار در بخش روان پزشکی و نیاز به مصاحبه و معاینه‌ی تشخیصی روان پزشکی بدو بستری توسط روان پزشک یا دستیار روان پزشکی دیگر، می‌توان مصاحبه و معاینه‌ی تشخیصی روان پزشکی (کد ۹۰۰۰۴۵) را با رعایت زمان و شرایط آن خدمت، به طور جداگانه در همان روز انجام و گزارش کرد.
- در صورت نیاز به انجام دیگر خدمات ذکر شده در کتاب ارزش نسبی، مانند روان‌درمانی فردی (کدهای ۹۰۰۰۵۰ و ۹۰۰۰۵۱)، یا خانواده‌درمانی، زوج‌درمانی، درمان زناشویی و سکس‌تراپی (کدهای ۹۰۰۰۹۱ و ۹۰۰۰۹۳)، یا گروه‌درمانی (کد ۹۰۰۰۹۶)، این خدمات را می‌توان در همان روز به طور جداگانه و در کنار این خدمت انجام داد و گزارش کرد.

(ل) اندیکاسیون های دقیق جهت تجویز خدمت: (ذکر جزئیات مربوط به ضوابط پاراکلینیکی و بالینی مبتنی بر شواهد و نیز تعداد مواردی که ارائه این خدمت در یک بیمار، اندیکاسون دارد):

اندیکاسیون این خدمت هر موردی است که پزشک معالج بیمار برای ارزیابی وضعیت روانی بیمار درخواست مشاوره کند و از جمله می‌تواند شامل، و نه محدود به، موارد زیر باشد:

- هر نوع علامت یا نشانه‌ی روان پزشکی یا رفتاری در بیمار بستری در بخش.
- بیمارانی که سابقه‌ای از اختلالات روان پزشکی دارند و در حال حاضر برای مشکلات جسمی در بخش‌های دیگر بستری و تحت درمان هستند.
- کمک به ارزیابی ظرفیت و توانایی بیماران برای پذیرش و رضایت آگاهانه‌ی درمان.
- بیمارانی که نشانه‌های جسمی بدون علت عضوی مشخص یا غیرقابل توجیه با علت‌های عضوی دارند.
- بیمارانی که به دنبال و به دلیل بیماری و بستری دچار تنش شده‌اند.
- تمام بیمارانی که اقدام به خودکشی یا آسیب به خود یا دیگران کرده‌اند.
- کمک در تشخیص، درمان و ارزیابی عملکرد و ظرفیت بیماران مبتلا به دمانس (زوال عقل).
- بیمارانی که علائم بارز پرخاشگری، بی‌قراری و مشکل خواب یا اختلال جهت‌یابی دارند.

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

- بیمارانی که درد آن‌ها شدید و غیرقابل تحمل بوده و با درمان‌های رایج کنترل نشده است.
- بیمارانی که مشکل قانونی یا مسایل مرتبط با اخلاق پزشکی در مورد آنان مطرح است.
- بیمارانی که مشکوک به تمارض یا اختلال ساختگی باشند.
- بیمارانی که احتمال کودک‌آزاری یا سالمندآزاری در مورد آنان مطرح باشد.
- بیماران دچار دلیریوم.
- بیمارانی که برای درمان خود هم‌راهی ندارند یا در برابر پذیرش درمان مقاومت می‌کنند.

(م) دامنه نتایج مورد انتظار، در صورت رعایت اندیکاسیون‌های مذکور: (ذکر جزئیات مربوط به علائم پاراکلینیکی و بالینی بیماران و مبتنی بر شواهد):

(ن) شواهد علمی در خصوص کنتراندیکاسیون‌های دقیق خدمت (ذکر جزئیات مربوط به ضوابط پاراکلینیکی و بالینی و مبتنی بر شواهد):

هیچ کنتراندیکاسیونی ندارد.

(س) مدت زمان ارائه هر واحد خدمت:

زمان لازم برای انجام این خدمت، بسته به شرایط بیمار و مداخلات لازم، در هر مورد متفاوت است.

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

ردیف	عنوان تخصص	میزان تحصیلات	مدت زمان مشارکت در فرایند ارائه خدمت	نوع مشارکت در قبل، حین و بعد از ارائه خدمت
۱	روان پزشکی یا دستیار تخصصی روان پزشکی	دکتری تخصصی پزشکی و تخصص روان پزشکی (یا دستیار تخصصی)	--	انجام دهنده

ع) مدت اقامت در بخش های مختلف بستری جهت ارائه هر بار خدمت مربوطه: (مبتنی بر شواهد):

مدت اقامت بیمار در بخش های بستری بر اساس شرایط بیماری اولیه و توسط پزشک معالج وی تعیین می شود.

ف) چه خدمات جایگزینی (آلترناتیو) برای خدمت مورد بررسی، در کشورمان وجود دارد:

هیچ جایگزینی برای مشاوره روان پزشکی برای بیمار بستری، در موارد لزوم، وجود ندارد.

در نهایت، اولویت خدمت با توجه به سایر جایگزین ها، چگونه می باشد؟ (با ذکر مزایا و معایب مذکور از دیدگاه بیمار (End User) و دیدگاه حاکمیتی نظام سلامت):

هیچ جایگزینی برای مشاوره روان پزشکی برای بیمار بستری، در موارد لزوم، وجود ندارد.